

Kontinuita palby baterie při přemísťování pozorovatelný za útoku.

(K čl. plk. děl. Fr. Kryštofa „Přemísťování dělostřelectva za útoku“, uveřejněnému v čís. 7—8 „Dělostřeleckých rozhledů“ 1935.)

Plk. děl. F. Kryštof vylíčil velmi pěkně zajištění kontinuity palby u baterie za útoku postupným přemísťováním pozorovatelů. Avšak na str. 925, 3. odst., navrhuje, aby při přemísťování velitele baterie z pozorovatelný na pozorovatelnou, zastupoval ho 1. důstojník, a odůvodňuje to tím, že 1. důstojník zná nejlépe situaci a palebnou činnost baterie. O důstojníkovi patrači, který je v té době na předsunuté pozorovatelně, říká, že není náležitě informován o baterii, jejíž palbu by měl řídit.

Připouštím, že 1. důstojník zná nejlépe situaci a palebnou činnost baterie, že zná střelecké prvky pro hlavní bod HB a zastřílené cíle. Avšak nezná a neviděl postřelovaný prostor, neviděl HB ani zastřílené cíle, nezná situaci vlastní pěchoty ani nepřítele, neboť tyto věci není obvykle z palebného postavení vidět. Když přijde 1. důstojník na pozorovatelnou, má před sebou více méně neznámý terén, v němž musí být teprve velitelem baterie orientován, musí mu být vysvětlena a v terénu ukázána situace vlastní i nepřátelská, HB i zastřílené cíle. Než tyto věci velitel baterie vysvětlí, mohl by být v mnohých případech již přemístěn na předsunuté pozorovatelně.

K tomu možno vzít v úvahu i to, že obsadit zadní pozorovatelnou někdy již skoro nemá účelu, neboť se na ní zhoršily pozorovací podmínky buď pro vzrůstající vzdálenost mezi hlavní pozorovatelnou a pěchotou nebo vlivem terénu. Vždyť z toho důvodu se velitel baterie přemísťuje. Je proto vhodnější zastupovat velitele baterie po dobu jeho přemísťování na předsunuté pozorovatelně, obsazené již důstojníkem patračem.

Činnost 1. důstojníka se neomezuje jen na práce při zamíření baterie a při přípravě střelby. Jeho úkol je též velitelský, neboť jen on za války velí přímo mužstvu v palebném postavení. Jest odpověden za toto mužstvo a za jeho činnost, zvláště v takových případech, jako je přepadení palebné baterie nepřítelem, ať již pozemním, letcem, tankem nebo dělovou palbou. Tehdy bude přítomnost staršího zkušenějšího důstojníka v palebném postavení velmi nutná.

Naproti tomu důstojník patrač byl na pozorovatelně velitele baterie, zná terén, zná obvykle i dosavadní HB a někdy i zastřílené cíle a zná mnohdy i situaci vlastní pěchoty lépe než velitel baterie, který zůstal vzadu. V každém případě má lepší pozorovací podmínky, neboť za tím

účelem byl vyslán vyhledat předsunutou pozorovatelnu. Musí znát aspoň přibližné postavení baterie.

Co potřebuje ke střelbě? Stačí, zná-li HB anebo poslední cíl, na který bylo střeleno, a prvky, které byly vystřeleny. Tato data, nezná-li je, mohou mu být oznámena telefonicky velitelem baterie. Podle potřeby mu oznámí nejdůležitější cíle, a jejich prvky, které byly zastřeleny, pokud ovšem mohou být vzaty v úvahu během postupu. Jde o pohybný boj, neboť jinak by nebylo nutno přemísťovat pozorovatelnu, a to k řízení palby na krátkou dobu přemístění velitele baterie postačí. Terén a situaci pěchoty důstojník patrač zná a nemusí mu být vysvětlována.

V krajním případě možno činnost 1. důstojníka spojit s činností patrače. Důstojník patrač, který vidí cíl, hlásí jen pozorování a vyžaduje podle situace provedení palby, 1. důstojník, který zná palebnou činnost baterie, řídí palbu přímo z palebného postavení obdobně jako s leteckým pozorovatelem nebo někdy se styčným důstojníkem anebo pomocným pozorovatelem.

Proto bude vždy výhodnější, aby aspoň taktické řízení střelby — vyžadování paleb — převzal po dobu přemísťování velitele baterie důstojník patrač, který vyhledal a obsadil předsunutou pozorovatelnu.

Přiznávám, že i toto řešení není plně uspokojivé, ale za daných poměrů není jiný výběr.

Věc však by se dala řešit ještě jiným způsobem.

V palebné baterii jsou kromě 1. důstojníka ještě dva velitelé čety. Je-li jeden velitel čety, zvláště u lehkých baterií, nezbytně nutný pro eventuální samostatné úkoly (na př. velitel doprovodné čety) a snad jako zástupce 1. důstojníka v palebném postavení, je druhý velitel čety zbytečný. Vždyť za světové války byl téměř vždy v palebném postavení baterie jen jeden důstojník. Tohoto druhého velitele čety by se dalo mnohem lépe využít na pozorovatelně. Konečně 1. důstojník může být současně velitelem 1. čety a zbývající velitel čety velitelem 2. čety.

Často se zapomíná, že se v míru při cvičeních se soupeřem nestřílí na ostro, a že velitel baterie nepozoruje účinek vlastní střelby a může se proto plně věnovat pozorování průzkumovému. Za války, kdy bude pozorovat vlastní střelbu, musí provádět průzkumové pozorování někdo jiný. Spoléhat, že toto pozorování budou provádět patrači, nestačí. Ti budou často odesláni k provádění technického průzkumu (pozorovatel, palebných postavení a cest). Použije-li se nynějšího druhého velitele čety pravidelně jako pozorovatele na pozorovatelně velitele baterie, je tento problém z větší části vyřešen. Velitel baterie má průzkumové pozorování zajištěno a může si v tomto důstojníkovi vycvičit i velmi dobrého zástupce pro řízení střelby.

Tím by bylo vyřešeno i zastupování velitele baterie při přemísťování na novou pozorovatelnu. Tento důstojník je stále na pozorovatelně a je tedy stále o všem informován a může proto kdykoli bez jakéhokoli dlouhého vysvětlování a poučování převzít řízení střelby. Průzkumové pozorování je po dobu zastupování velitele baterie až do přemístění důstojníka-pozorovatele na předsunutou pozorovatelnu zatím zajištěno důstojníkem patračem.

Věc není nová. Byla zavedena již za války v rakouské armádě, kde velitel baterie měl v své družině ještě důstojníka pozorovatele (Beobachter), který byl získán zrušením velitele tehdejší třetí čety. Něco podob-

ného je i v německé armádě, neboť kpt. Gilbert v své nauce „Der Artillerist“ z r. 1928 se zmiňuje u baterie německé armády o skupině patračů (Aufklärer), kteří se zajímají především o terén, a o skupině pozorovatelů, vlastně zpravodajů (Erkunder), kteří se zajímají opět o nepřítele.

S improvisací — použít velitelů čet nouzově jako patračů nebo pozorovatelů — se na mnoha místech stejně počítá a za války k ní velmi často dojde. Z důvodů výcvikových by bylo výhodnější provádět to zásadně již nyní.

Nadporučík děl. Karel Morav:

Oboustranné pozorování protínáním vpřed při střelbě na svahy.

Při ostré střelbě dělostřelectva na střelnici u Lipian (severozápadně od Sabinova) jsem si všiml, že nejpřesnější způsob zastřílení — přemístěním středního nárazu při oboustranném pozorování — selhával i přes to, že topografická příprava byla provedena co nejpřesněji a pozorovatelé pracovali jistě spolehlivě. Bylo nápadné, že po opravě středního nárazu první serie rány dalších dvou serií byly vesměs stejného smyslu (co se týká dostřelu). Zastřílení bylo vždy delší a spotřeba střeliva při něm vždy větší, nežli jsem byl zvyklý vidat na střelnicích v Brdech nebo v Plaveckém Podhradí.

Bylo tedy jasné, že vliv na prodloužení zastřílení má jen terén cílových ploch, jejichž nejmírnější svahy jsou větší nežli největší na dříve jmenovaných střelnicích, a jim se přibližují svahy jen cílové plochy Tok v Brdech. Na vliv terénu při střelbě při oboustranném pozorování upozornilo též MNO. v relaci o ostré střelbě dělostřelectva r. 1934.

Šetření střelivem je vedoucí myšlenkou našich střeleckých předpisů a vede k němu mnoho cest. Nechci zde mluvit o důkladné znalosti střeleckých pravidel, o nutnosti relativně srovnané baterie, o mnoha způsobech pozorování, zjednodušujících zastřílení, nebo o úplné přípravě střelby, nýbrž o „úplné“ topografické přípravě při oboustranném pozorování.

Předpis D-VII-1 na tento případ zapomíná a jedná jen o střelbě na terén u cíle vodorovný. Při střelbě na svah přistupuje v úvahu i procento svahu u cíle a tabulkový úhel doletu. Tito činitelé doplňují topografickou přípravu na „úplnou“ a ta v zájmu šetření střelivem nesmí být opomítnuta.

Svah u cíle a tabulkový úhel doletu mají vliv jen na dálkovou úchylku rány. Stranová úchylka se nemění.

Nechť rána R byla podle oboustranně pozorovaných úchylek vyhodnocena o d delší oproti cíli C , který leží na s % přivráceném svahu a v úrovni ústí. Dopadla-li rána do bodu R (obr. 1), značí to, že byla vypálena s délkou střelby BT . Zkrátíme-li dálku jen o vyhodnocenou hodnotu d , druhá rána přijde do bodu R_1 a nikoli do cíle; bude tedy zase dlouhá o

$$d_1 = \frac{d \cdot \cos \omega \cdot \sin s}{\sin (\omega + s)}$$